

HISTORIA [1]

Wysłane przez admin, 20/02/2016

Początki Augustowa

Tereny dzisiejszego Augustowa do końca XIII były zamieszkiwane przez plemię Jaćwingów, pokonanych ostatecznie w 1283 roku przez Zakon Krzyżacki. Po upadku Jaćwieży ziemie te wyludniły się i nie zasiedlano ich do roku 1422.

Augustów zawdzięcza swoje powstanie królowi Zygmuntowi II Auguście. Krążą dwie legendy o powstaniu miasta. Jedna z nich mówi o tym, że król podczas polowania zabłądził w Puszczy, gdzie znalazł schronienie u gościnnego mieszkańca tych terenów. Druga opowiada o pierwszych spotkaniach króla Zygmunta II Augusta i Barbary Radziwiłłówny w augustowskich lasach. Faktem jest, że król Zygmunt II August zachwyił się tymi terenami i postanowił założyć tu miasto.

17 maja 1557 r. Augustów otrzymał prawa miejskie magdeburskie. Augustów swoją nazwę i herb (w którym widnieją splecione ze sobą inicjały S.A. – Sigismundus Augustus) zawdzięcza swojemu założycielowi – ostatniemu królowi z dynastii Jagiellonów.

Miasto powstało jako centrum wymiany handlowej dla okolicznych wsi, przebiegał przez nie ważny trakt wiążący wschodnie krańce Rzeczypospolitej poprzez Grodno z portami bałtyckim – Królewcem i Gdańskiem oraz z Poznaniem.

Rozkwit miasta i wojenna zawierucha (XVI-XVIII w.)

Augustów ze względu na korzystne położenie szybko się rozwijał. Wskazywała na to znaczna liczba osiedlających się rzemieślników - zwłaszcza piekarzy, rzeźników, szewców, kowali i kołodziejów. Z czasem w mieście pojawiły się dwa młyny, tartak, rudnia i smolarnie. Do 1569 r. miasto należało terytorialnie do Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 1570 roku powstało starostwo augustowskie. Rozwój miasta zatrzymała trudna sytuacja polityczna panująca w kraju i liczne wojny. Podczas potopu szwedzkiego (1656 r.) miasto zostało spalone przez Tatarów, a w czasie trzeciej wojny północnej (1700-1721) miejscową ludność zdziesiątkowała epidemia dżumy.

Kolejne etapy rozwoju

Dopiero druga połowa XVIII wieku przyniosła poprawę dla rozwoju miasta. Ponownie osiedlali się tu rzemieślnicy oraz kupcy, do grona mieszkańców dołączali coraz częściej Żydzi. W 1795 roku miasto zajęli Prusacy, a w latach 1807 i 1812 wojska napoleońskie. Nocował tu sam Napoleon I Bonaparte, wracając z kampanii rosyjskiej do Francji. Po Kongresie wiedeńskim (1815 r.) Augustów znalazł się w granicach Królestwa Polskiego - powstało województwo augustowskie z siedzibą w Suwałkach, przekształcone w 1837 roku na gubernię augustowską.

Budowa Kanału Augustowskiego

Okres intensywnego rozwoju gospodarczego miasta miał miejsce w latach dwudziestych i trzydziestych XIX wieku i wiązał się z budową Kanału Augustowskiego. Kanał stanowić miał drogę wodną przez połączenie dopływów Wisły z Niemen. Aby uniknąć wysokich opłat celnych Niemen z Bałtykiem planowano połączyć Kanałem Windawskim. Budowa Kanału Augustowskiego rozpoczęła się w 1824 r. pod kierunkiem gen. Ignacego Prądzyńskiego. Rozwój miasta (i budowę Kanału) przerwał wybuch powstania listopadowego w 1831 r. Kanał Augustowski ukończono w 1838 roku, jednak nie zyskał on planowanego znaczenia gospodarczego.

Kolejne walki na Augustowszczyźnie

Miejscowa ludność brała czynny udział we wszystkich powstańczych zrywach w XIX-wiecznej historii Polski. Podczas Powstania Styczniowego lasy augustowskie stały się domem partyzantów. Dziś o wydarzeniach z 1863 roku przypominają pomniki na mogiłach w Krasnymborze, Kozim Rynku, Powstańcach, Skieblewie.

W 1898 roku, w związku z budową koszar carskich, Augustów uzyskał połączenia kolejowe, co doprowadziło do ożywienia gospodarczego. Niestety, na krótko – podczas I wojny światowej peryferie miasta zostały zniszczone przez Niemców.

Czasy rozkwitu w XX-leciu międzywojennym

Po wojnie Augustów odbudowano. Nastąpił rozwój oświaty, życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego. Zaczął rozwijać się przemysł drzewny. Powstawały pierwsze ośrodki wypoczynkowe, m.in. „Dom Turysty” - obecny „Hetman” i „Yacht Club Rzeczypospolitej” - późniejszy Wojskowy Dom Wypoczynkowy. W okresie międzywojennym Augustów stał się najsłynniejszym kurortem Polski. Odpoczywały tu elity polityczne i wojskowe II Rzeczypospolitej, m.in. prezydent Ignacy Mościcki, minister Józef Beck oraz marszałek Edward Rydz-Śmigły. Duży wpływ na życie miasta wywierał stacjonujący tu I Pułk Ułanów Krechowieckich im. płk. Bolesława Mościckiego. Kadre pułku stanowili kresowi ziemianie. Ułani walczyli pod Lwowem, zajmowali Pomorze, brali udział w wyprawie kijowskiej oraz w bitwie pod Komarowem.

Tragiczne dzieje II wojny światowej

Rozwój regionu ponownie został zatrzymany przez wojnę. Pod koniec kampanii wrześniowej 1939 r. Augustowszczyznę zajęła Armia Czerwona. 6 października 1939 roku ułani I Pułku Ułanów Krechowieckich składali pod Kockiem broń jako ostatni żołnierze walczący w wojnie obronnej. 22 czerwca 1941 roku do miasta wkroczyli Niemcy. Bohaterscy Augustowianie walczyli u boku generała Władysława Andersa pod Monte Cassino, Lenino, Piedimonte, Bolonią, na Wale Pomorskim i zdobywali Berlin. W Obwodzie Augustowskim stworzono bardzo silne struktury AK. Miejscowa ludność cierpiała prześladowania ze strony obu okupantów – radzieckiego i niemieckiego. Augustów został "wyzwolony" 24 października 1944 roku przez Armię Czerwoną. Przez następne trzy miesiące znajdował się w strefie frontowej, co skutkowało zniszczeniem ok. 70% substancji materialnej.

W lipcu 1945 roku Sowieci przeprowadzili tzw. obławę augustowską w celu wyłapania żołnierzy podziemia niepodległościowego, którzy skrywali się w Puszczy Augustowskiej. W jej wyniku aresztowano ok. 2 tys. osób, z których po brutalnych przesłuchaniach wyselekcjonowano ok. 600 i wywieziono w nieznanym kierunku. Osoby te zginęły w nieznanych wciąż okolicznościach. Była to największa powojenna zbrodnia dokonana na Polakach po II wojnie światowej.

Czasy powojenne i okres PRL-u

Działania wojenne zniszczyły Augustów w 70%. Zaraz po wojnie rozpoczęto odbudowę gospodarczą. Powstawały zakłady przemysłowe i kolejne ośrodki wypoczynkowe. Uznając, że miasto posiada walory uzdrowiskowe, w 1968 roku dokonano pierwszych odwiertów głębinowych, odkrywając pokłady wody zdrojowej. W 1972 roku rozpoczęto produkcję wody mineralnej „Augustowianki”, która wydobywana jest z jednego z najgłębszych ujęć w Polsce (482 m) zlokalizowanego w samym sercu Puszczy Augustowskiej. W grudniu 1970 r. miasto uzyskało częściowe uprawnienia uzdrowiska, a w 1976 roku zaczęło działać sanatorium „Budowlani”. Augustów znów stał się znanym w całej Polsce kurortem letnim, które rozślawiły m.in. piosenki: „Augustowskie noce” Marii Koterbskiej i „Beata” Janusza Laskowskiego. W 1958 roku zorganizowano tu I ogólnopolski Zlot Turystów PTTK na Gołej Zośce, w 1959 roku powstał film „Miejsce na lato”, puszczany jako dodatek w kinach, zjechali filmowcy, którzy tu kręcili filmy np. „Ostatni strzał” (1958), „Płyną tratwy” (1960), „Ranny w lesie” (1961) itd. O Augustowie pojawiały się liczne artykuły w najpopularniejszych periodykach np. w „Przekroju”.

Augustów dzisiaj

Po 1989 r. kolejni władarze miasta rozwijali Augustów jako atrakcyjny i nowoczesny ośrodek turystyczny. W 1993 r. miasto uzyskało pełen status uzdrowiska. Fundusze przedakcesyjne i unijne umożliwiły budowę bulwarów spacerowych nad rzeką Nettą i jeziorem Necko oraz wyłożenie kostki brukowej na rynku.

W 1999 r. otwarto w Augustowie pierwszy w Polsce wyciąg do nart wodnych. Miasto w końcówce lat 90-tych stało się polskim zagłębiem szkutniczym: działają tu stocznie jachtowe Balt Yacht, Mirage Boats oraz Ślepsk, należące do największych przedsiębiorstw tego typu w Polsce i eksportujące większość produkcji do Europy Zachodniej. W Augustowie zlokalizowany jest także jeden z najnowocześniejszych zakładów przemysłu tytoniowego w Europie należący do koncernu British American Tobacco. W 2014 r. otwarta została obwodnica Augustowa, która usunęła ruch ciężarowy z miasta.

Źródła:

J. Szlaszyński, A. Makowski, *Augustów. Monografia historyczna*, Augustów 2007

Źródłowy URL: <https://urząd.augustow.pl/content/historia>

Odnosiniki

[1] <https://urząd.augustow.pl/content/historia>